

Oponentský posudek na diplomovou práci Viléma Chvojky „Volební geografie ČR: analýza volební podpory Strany zelených“ předloženou k obhajobě na Katedře sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze

Diplomová práce Viléma Chvojky se zaměřuje, jak je patrné ze samotného názvu práce, na analýzu volební podpory Strany zelených v Česku. Autor diplomové práce charakterizuje cíle práce jako „snahu popsat vývoj volební podpory, její změny a území stálé volební podpory, a to až na úroveň správních obvodů obcí s rozšířenou působností“ a „určit typ a sílu faktorů, které jsou typické pro území s vyšší podporou Strany zelených“.

Samotná práce se sestává z celkem šesti kapitol. Po krátkém úvodu, v němž jsou jasně formulovány cíle práce a stručně představeny autorovy hypotézy a struktura vlastní diplomové práce, následuje druhá, „teoretická“ kapitola, v níž se autor zabývá trendy v současné volební geografii, představuje Rokkanovu a Lipsetovu teorii konfliktních linií, podává přehled o historii a politickém profilu Strany zelených v Česku a shrnuje principy volebního systému u voleb do Poslanecké sněmovny parlamentu ČR. Třetí kapitola je věnována představení dat použitých v analýzách a metodiky výzkumu. Jádrem práce tvoří dvě analytické kapitoly, ve kterých autor nejprve v grafech a kartogramech zachycuje prostorové vzorce volební podpory Strany zelených ve volbách 2006, 2010 a 2013, a poté se snaží na základě analýzy agregátních dat na úrovni správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) hledat statistické souvislosti mezi volební podporou Strany zelených a vybranými charakteristikami („socioekonomického, demografického či sociokulturního charakteru“) sledovaných jednotek.

Za hlavní výsledek analýz lze považovat zjištění, že ve zkoumaných letech 2006-2013 byly prostorové vzorce volební podpory Strany zelených, ačkoliv se obecně její popularita mezi voliči v jednotlivých parlamentních volbách značně proměňovala, vysvětlitelné v zásadě stejným souborem nezávisle proměnných, které charakterizovaly prostředí ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností. V souladu s jednou z autorových vstupních hypotéz se postupně posiloval význam vzdělání populace jako indikátoru výskytu postmaterialistických hodnot v populaci (v ORP s vyšším podílem vysokoškoláků byl identifikován vyšší podíl hlasů pro Stranu zelených). Druhým významným prediktorem úspěchu Zelených byla religiozita (čím méně religiozní populace v ORP, tím větší podpora Zelených). Vztah mezi věkovou strukturou populace v ORP ani podílem jeho městského obyvatelstva a popularitou Strany zelených nebyl naopak nijak silný.

Diplomovou práci hodnotím kladně. Autor si klade relevantní výzkumné otázky a systematicky se na ně snaží hledat odpověď. Práce má logickou strukturu a je psána srozumitelným a čtivým jazykem. Metody jsou voleny vhodně a jsou použity korektně. Práce je zpracována pečlivě, tabulky, grafy i mapy jsou voleny vhodně. Za jeden z nedostatků diplomové práce však považuji práci autora s literaturou, která je výhradně zaměřena na zpracování česky psané literatury od vybraného, relativně úzkého okruhu domácích autorů. Zpracování teoretické části se tak trochu podobá „výpiskům z literatury“ na základě studia několika česky psaných přehledových prací. Více mi vadí, že autor diplomové práce pomíjí existenci v zahraničí publikovaných výzkumných prací týkajících se jak specificky české Strany zelených, tak v obecnější podobě i souvislostí mezi „zelenou politikou“ a environmentálním aktivismem. Mám zde na mysli především dlouhou řadu prací ve Velké Británii působícího Petra Jehličky, které jsou autorem diplomové práce zcela opominuty (podobně ovšem třeba i články Deetse a Kouby v *Environmental Politics*). Proto rozhodně

není pravda, tvrdí-li autor na str. 11/12, že „Strana zelených dokázala uspět ve volbách pouze jednou a zřejmě nedokázala vyvolat takový zájem, aby se jí dostalo větší pozornosti. Většina studií, pokud už Stranu zelených v textu zmíní, je obvykle velmi stručná a v analýze volební podpory této strany povrchní“. Domnívám se naopak, že české Straně zelených je v zahraniční literatuře věnováno vzhledem k její relativně malé volební úspěšnosti poměrně dost prostoru, možná více než jiným českým stranám.

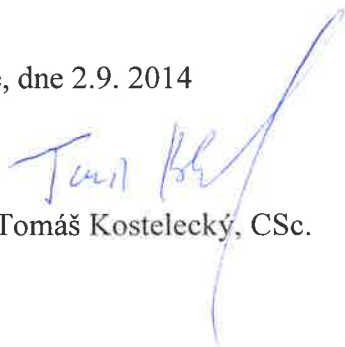
Za druhý nedostatek práce, který bych rád explicitně zmínil, považuji jistou „standardizovanost“ či popisnost práce, ze které autor není vyveden ani v okamžiku, kdy jeho analýzy objeví něco relativně nečekaného, a tím zajímavého. Pro mě je takovým zjištěním skutečnost, že Straně zelených se systematicky nedaří získávat volební podporu v regionech s vyšším podílem věřících v populaci. Samotného autora toto zjištění trochu překvapuje, nepokouší se ovšem pátrat po tom, proč by taková negativní statistická souvislost mezi podílem věřících a popularitou Zelených měla existovat. Na straně 71 pouze uvádí, že „tato proměnná může částečně souviset s vysokým podílem věřících (v tomto případě pouze katolíků) v oblasti jihovýchodní Moravy, která představuje jádro podpory KDU-ČSL a SZ zde pravidelně nezískává mnoho hlasů“, což je trochu tautologické vysvětlení, které by se s jistou nadsázkou dalo parafrázovat jako: „SZ získává méně hlasů v oblastech s vyšším podílem katolíků, kteří žijí na jihovýchodní Moravě, kde SZ získává málo hlasů“.

V práci jsou i některé drobnější výhrady:

- na str. 25 autor uvádí, že „Původní rozpory (*myšleno Rokkanovské cleavages*) tedy byly do jisté míry nahrazeny nebo spíše překryty rozporem materialismus – postmaterialismus.“ – to je dosti odvážné tvrzení. Hlavní štěpící linií v české politice nepochybně zůstává socioekonomické štěpení (viz např. práce Lukáše Linka)
- na str. 28 se píše, že: „Rokem 2006 se strana (*myšleno Strana zelených*) definitivně stabilizovala a její politický profil lze označit jako pevný či konstantní“ – to tvrzení také neodpovídá realitě (viz např. zásadní spory uvnitř SZ o její levicovost či pravicovost, spory Bursík-Liška-Kuchtová-Matěj Stropnický o ideologické směřování strany...).
- Na str. 29 se píše: „Další příčinou neúspěchu může být probíhající ekonomická krize a obecný odklon voličů od témat zaměřených na životní prostředí, či práva žen, respektive od takových témat, která mají právě zelení ve svém volebním programu. Dá se předpokládat, že občané budou upřednostňovat jiné problémy, jako je nezaměstnanost, ekonomický růst apod. Tato úvaha jednoduše přichází na mysl, je však těžko měřitelná a ověřitelná, tudíž jde pouze o spekulaci. Stála by ovšem za hlubší zamyšlení a diskuzi.“ – údaje o tom, co lidé upřednostňují, co považují za problémy, atd. dostupné jsou, například ve výsledcích šetření CVVM, ve veřejně dostupných datových souborech z výzkumů veřejného mínění...
- Na str. 29 a 30 se používá nevhodný termín „dolní sněmovna“ pro označení dolní komory parlamentu (neboli „Sněmovny“)
- Na str. 32 se píše, že: „Problémem však je, že okresy byly ke konci roku 2002 zrušeny.“ – to není přesné: okresy nadále existují jako statistická jednotka (viz např. klasifikace LAU 1)
- Na str. 59 je uveden nadpis: „Hledání „typického voliče“ SZ“ – považuji ho za nevhodný. Nejde o typického voliče, ale o typické prostředí, ve kterém je SZ relativně úspěšná (sám autor diplomové práce zpochybňuje vhodnost názvu hned ve druhém odstavci pod nadpisem...)
- Navzdory jinak pečlivému zpracování zůstaly v textu některé gramatické chyby (např. „indikátory... ..by měli“, „se volby... ..měli konat“) nebo překlepy (Jablone nad Nisou).

Závěrem mohu konstatovat, že navzdory zmíněným výhradám považuji diplomovou práci za solidně zpracovanou, a proto **doporučuji diplomovou práci k obhajobě.**

V Praze, dne 2.9. 2014

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Tomáš Kostecký', with a long, sweeping flourish extending downwards and to the right.

RNDr. Tomáš Kostecký, CSc.